

ZWIĄZEK NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

ROK ZAŁOŻENIA 1905

ZARZĄD GŁÓWNY

00-389 Warszawa, ul. Smulikowskiego 6/8
tel. (22) 318 91 00, 318 92 17, fax (22) 318 92 19
www.znp.edu.pl e-mail: znp@znp.edu.pl

ZPE/022/15/KL/19

Warszawa, 13 marca 2019 r.

Szanowny Pan

Wiesław Łyszczek
Główny Inspektor Pracy

ul. Barska 28/30
02-315 Warszawa

Na podstawie art. 1, art. 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. *o Państwowej Inspekcji Pracy* (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 623 z późn.zm.) – dalej u.p.i.p., Związek Nauczycielstwa Polskiego występuje do Głównego Inspektoratu Pracy o zobowiązanie podległych sobie Inspekcji do **podjęcia interwencji** w sprawie bezprawnego delegowania nauczycieli do pracy w zespołach nadzorujących, utworzonych w innych szkołach niebędących dla tychże nauczycieli pracodawcami.

Jednocześnie na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 14 ust. 1 u.p.i.p. Związek Nauczycielstwa Polskiego występuje do Głównego Inspektora Pracy o **podjęcie działań w celu zainicjowania prac legislacyjnych** odnośnie zmiany treści:

- § 16 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty* (Dz.U. poz. 1512) – w zakresie możliwości powoływania nauczyciela do pracy w zespole nadzorującym w szkole niebędącej dla tego nauczyciela pracodawcą;
- § 17 ust. 3 pkt 2 i § 54 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego* (Dz.U. poz. 2223) - w zakresie możliwości powoływania nauczyciela do pracy w zespole nadzorującym w szkole niebędącej dla tego nauczyciela pracodawcą.

Ponadto na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 14 ust. 1 u.p.i.p. Związek Nauczycielstwa Polskiego występuje do Głównego Inspektora Pracy o **negatywne zaopiniowanie** projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej *zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu*

*ósmoklasisty*¹ oraz projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej *zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego*² – ze względu na to, że zaproponowane zmiany pogłębiają błędne rozwiązania legislacyjne ww. rozporządzeń, poprzez umożliwienie powoływania do zespołów nadzorujących osób niepozostających w stosunkach pracy ze szkołą, placówką lub placówką doskonalenia nauczycieli.

Zdaniem Związku Nauczycielstwa Polskiego powyższe rozwiązania normatywne stoją w sprzeczności z zasadami obowiązującymi w polskim prawie pracy, dotyczącymi podległości służbowej w ramach stosunku pracy, wykonywania pracy na rzecz pracodawcy w określonym zakresie obowiązków pracowniczych, a także delegowania pracowników do pracy poza siedzibą pracodawcy.

Uzasadnienie

I. Podstawa prawna

1. Zgodnie z treścią § 16 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty* (Dz.U. poz. 1512) – dalej r.egz.sz.podst., w skład zespołu nadzorującego wchodzi co najmniej 2 nauczycieli, z tym że **co najmniej jeden nauczyciel jest zatrudniony w innej szkole lub w placówce.**

W projekcie rozporządzenia *zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty* Ministerstwo Edukacji Narodowej zamierza wprowadzić w treści § 16 r.egz.sz.podst. dodatkowy ustęp 3a, na podstawie którego w przypadku braku możliwości powołania w skład zespołu nadzorującego nauczyciela zatrudnionego w szkole, w której jest przeprowadzany egzamin ósmoklasisty, w skład zespołu nadzorującego **mogą wchodzić inni nauczyciele.**³

2. Zgodnie z treścią § 17 ust. 3 pkt 2 i § 54 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego* (Dz.U. poz. 2223) – dalej r.egz.gim.mat., w skład zespołu nadzorującego wchodzi co najmniej 2 (w przypadku egzaminu gimnazjalnego) i 3 (w przypadku egzaminu maturalnego) nauczycieli, z tym że **co najmniej jeden nauczyciel jest zatrudniony w innej szkole lub w placówce.**

W projekcie rozporządzenia *zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego* Ministerstwo Edukacji Narodowej zamierza wprowadzić w treści § 17 i § 54 dodatkowy ustęp 3a, na podstawie którego w przypadku braku możliwości powołania w skład zespołu nadzorującego nauczyciela zatrudnionego w szkole, w której jest przeprowadzany odpowiednio egzamin gimnazjalny i maturalny, w skład zespołu nadzorującego **mogą wchodzić inni nauczyciele.**⁴

¹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12321299/katalog/12573475#12573475>

² <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12321298/katalog/12573432#12573432>

³ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12321299/katalog/12573475#12573475>

⁴ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12321298/katalog/12573432#12573432>

II. Bezprawność powołania nauczyciela do zespołu nadzorującego w innej szkole

1. Należy zauważyć, że na gruncie obecnie obowiązujących przepisów powyższe regulacje dotyczące powoływania nauczycieli z innych szkół do pracy w zespołach nadzorujących są w sposób ewidentny niezgodne z ustawą z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 967 z późn.zm.) – dalej KN.

Nauczyciel nawiązuje stosunek pracy z konkretną szkołą lub zespołem szkół (art. 10 ust. 1 KN), która jest dla niego pracodawcą. W ramach stosunku pracy z konkretną szkołą, nauczyciel zobowiązany jest do wykonywania określonego zakresu obowiązków. Zakres obowiązków nauczyciela realizowanych w ramach stosunku pracy nawiązanego z daną szkołą, określa art. 42 KN.

W myśl art. 42 ust. 2b pkt 1 KN w ramach tzw. obowiązkowego pensum zajęć (tj. art. 42 ust. 2 pkt 1 KN) nauczyciel jest obowiązany uczestniczyć w przeprowadzaniu części ustnej egzaminu maturalnego.

Natomiast na podstawie art. 42 ust. 2b pkt 2 KN w ramach tzw. zajęć statutowych (tj. art. 42 ust. 2 pkt 2 KN) nauczyciel jest obowiązany uczestniczyć w przeprowadzaniu odpowiednio: egzaminu ósmoklasisty, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie i egzaminu maturalnego - z wyjątkiem części ustnej.

Wszystkie wyżej wskazane obowiązki dotyczą realizowania pracy na rzecz pracodawcy z którym nauczyciel nawiązał stosunek pracy.

2. Zgodnie z treścią § 16 ust. 5 r.egz.sz.podst. i § 17 ust. 5 r.egz.gim.mat. nauczyciel zatrudniony w innej szkole lub w placówce zostaje powołany w skład zespołu nadzorującego w porozumieniu z dyrektorem szkoły lub placówki, w której jest zatrudniony.

Należy w tym miejscu zauważyć, że wszystkich czynności z zakresu prawa pracy w szkole wobec nauczycieli dokonuje wyłącznie dyrektor szkoły.⁵ Jest on więc osobą zarządzającą jednostką organizacyjną, która dokonuje czynności w sprawach z zakresu prawa pracy, o której mowa w art. 3¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 917 z późn.zm.) – dalej k.p.

Tymczasem powołania do zespołu nadzorującego w innej szkole dokonuje podmiot niebędący dla nauczyciela pracodawcą.

Zatem należy stanąć na stanowisku, że powołanie takie nie może mieć ani charakteru czynności z zakresu prawa pracy, ani nie podlega podległości służbowej, ani też nie stanowi polecenia służbowego w takim znaczeniu w jakim występuje to pojęcie w prawie pracy.

Zatem uznać należy, że na gruncie obecnie obowiązujących norm prawnych nauczyciel nie jest zobowiązany do wykonywania obowiązków pracowniczych na rzecz podmiotu, który nie jest jego pracodawcą. Pracodawcą nauczyciela jest wyłącznie ta szkoła, z którą wiąże nauczyciela stosunek pracy (umowa o pracę, mianowanie).

Jedynym logicznym wnioskiem musi być więc to, że nauczyciel jest zobowiązany do pracy w zespole nadzorującym wyłącznie w szkole w której jest zatrudniony.

⁵ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 24 września 2008 r. IV SA/Po 115/08, LEX nr 518273

3. Powołanie nauczyciela do pracy w zespole nadzorującym w innej szkole, która nie jest pracodawcą dla nauczyciela, **nie może być dla nauczyciela wiążące**, ponieważ nie mieści się w zakresie obowiązków pracowniczych nauczyciela.

Zakres obowiązków jest elementem przedmiotowo istotnym stosunku pracy. Zgodnie bowiem z treścią art. 22 § 1 k.p., **przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju**.

Uznając, że na podstawie art. 94 pkt 1 k.p. istnieje obowiązek informowania pracownika przez pracodawcę o zakresie jego obowiązków, należy zauważyć, że obowiązek ten realizuje się m.in. w informacji o sposobie wykonywania pracy na wyznaczonym stanowisku.

Zgodnie z treścią art. 100 § 1 k.p. pracownik jest obowiązany wykonywać pracę sumiennie i starannie oraz stosować się do poleceń przełożonych, które dotyczą pracy, jeżeli nie są one sprzeczne z przepisami prawa lub umową o pracę.

Sąd Najwyższy stwierdził, że polecenie służbowe na podstawie art. 100 § 1 k.p. może mieć szerszy zakres niż rodzaj umówionej pracy (art. 29 § 1 pkt 1 k.p.), ale **nie oznacza to jednak, że umówiony rodzaj pracy (obowiązków) jest bez znaczenia**, gdyż w przeciwnym razie bezprzedmiotowe byłyby przepisy o wypowiedzeniu zmieniającym albo o powierzaniu na określony czas innej rodzajowo pracy w razie uzasadnionych potrzeb pracodawcy.⁶

Natomiast bezsporne jest, że w każdym przypadku polecenie służbowe dokonywane jest między pracodawcą a pracownikiem - w ramach zakresu obowiązków pracowniczych wynikających z nawiązanego stosunku pracy. Powołanie do pracy w zespole nadzorującym na podstawie § 16 ust. 5 r.egz.sz.podst. i § 17 ust. 5 r.egz.gim.mat. nie dokonuje się między stronami stosunku pracy, a pomiędzy podmiotem trzecim a nauczycielem niebędącym jego pracownikiem.

W związku z tym powołania do pracy w zespole nadzorującym, o którym mowa w § 16 ust. 5 r.egz.sz.podst. i § 17 ust. 5 r.egz.gim.mat., nie można rozpatrywać w kategoriach polecenia służbowego wydawanego w ramach podległości służbowej. Jak już bowiem stwierdzono powyżej, polecenie służbowe może bowiem wydać jedynie pracodawca lub osoba reprezentująca pracodawcę w sprawach z zakresu prawa pracy.

4. Uzasadniony jest więc wniosek, że dyrektor szkoły zatrudniającej nauczyciela nie ma prawa wystawiać delegacji służbowej nauczycielowi do pracy na rzecz innej szkoły, na zasadzie określonej w art. 77⁵ k.p., ponieważ praca w zespole nadzorującym w innej szkole nie jest pracą na rzecz szkoły w której nauczyciel jest zatrudniony.

Zgodnie z treścią art. 77⁵ § 1 k.p., pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową.

Z powyższego założenia normatywnego należy wyprowadzić wniosek, że występują dwa nieodzowne elementy, uzasadniające potrzebę delegacji służbowej: polecenie pracodawcy oraz realizacja obowiązków służbowych poza stałym miejscem pracy.

Zgodnie z tezą wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu o delegacji służbowej można mówić jedynie w przypadku narzuconego pracownikowi w drodze polecenia zobowiązania go do odbycia takiej podróży.⁷ W innym orzeczeniu

⁶ Wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., II PK 216/11, LEX nr 1162590, Rzeczposp. PIP 2012/120/8

⁷ Wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 18 kwietnia 2013 r., III AUa 1388/12, LEX nr 1324740

Sąd Apelacyjny w Poznaniu stwierdził, że polecenie takie powinno określać zadanie oraz termin i miejsce jego realizacji.⁸

W omawianej sprawie kluczowe ustalenie dotyczy kwestii zadań służbowych nauczycieli szkoły objętych ewentualnym poleceniem wyjazdu do pracy w zespole nadzorującym działającym w innej szkole. W przypadku nauczycieli zakres obowiązków służbowych związany jest z realizacją zadań statutowych szkoły, a w szczególności realizacją zajęć dydaktyczno-opiekuńczo-wychowawczych (art. 42 ust. 2 KN).

Zatem delegacja służbowa może dotyczyć wyłącznie pracy realizowanej przez nauczyciela w ramach jego zakresu obowiązków na rzecz szkoły zatrudniającej tegoż nauczyciela, ale poza jej siedzibą. Zatem delegacja służbowa mogłaby być wystawiona tylko wtedy, gdy np. zespół egzaminacyjny w szkole zatrudnienia nauczyciela przeprowadzał egzamin poza jej siedzibą.

Natomiast nie jest możliwe wystawienie delegacji służbowej do wykonywania pracy na rzecz innego pracodawcy z którym nauczyciela nie wiąże stosunek pracy.

III. Bezprawność powołania nauczyciela do zespołu nadzorującego, który nie jest zatrudniony w żadnej szkole, placówce lub placówce doskonalenia nauczycieli

1. Jak już wskazano w pkt I niniejszego stanowiska Ministerstwo Edukacji Narodowej sporządziło projekty nowelizacji rozporządzeń dotyczących przeprowadzania egzaminów.

W projekcie rozporządzenia *zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty* zamierza wprowadzić w treści § 16 r.egz.sz.podst. dodatkowy ustęp 3a, na podstawie którego w przypadku braku możliwości powołania w skład zespołu nadzorującego nauczyciela zatrudnionego w szkole, w której jest przeprowadzany egzamin ósmoklasisty, w skład zespołu nadzorującego **mogą wchodzić inni nauczyciele**.⁹

Podobny zabieg legislacyjny dotyczy projektu rozporządzenia *zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego*, w którym Ministerstwo Edukacji Narodowej zamierza wprowadzić w treści § 17 i § 54 dodatkowy ustęp 3a, na podstawie którego w przypadku braku możliwości powołania w skład zespołu nadzorującego nauczyciela zatrudnionego w szkole, w której jest przeprowadzany odpowiednio egzamin gimnazjalny i maturalny, w skład zespołu nadzorującego **mogą wchodzić inni nauczyciele**.¹⁰

2. Zgodnie z treścią art. 3 pkt 1 KN za nauczyciela uważa się wyłącznie nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w przedszkolach, szkołach i placówkach.

Zatem za nauczyciela można uznać tylko i wyłącznie osobę o kwalifikacjach nauczycielskich, która ma nawiązany stosunek pracy ze szkołą.

Podobna wykładnia występuje także w doktrynie prawa pracy. Jak wskazuje dr hab. Mateusz Pilich „(...) **należy przyjąć, że „nauczycielem” (...) będzie wyłącznie osoba, którą za nauczyciela uznaje ustawa - Karta Nauczyciela (...)**”¹¹ „(...) Nie jest nauczycielem w rozumieniu Karty Nauczyciela osoba, która pomimo posiadania

⁸ Wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 12 czerwca 2013 r., III AUa 31/13, LEX nr 1331095

⁹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12321299/katalog/12573475#12573475>

¹⁰ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12321298/katalog/12573432#12573432>

¹¹ M. Pilich (red.), A. Olszewski, Prawo oświatowe oraz przepisy wprowadzające. Komentarz, WKP 2017

kwalifikacji nauczycielskich nie jest zatrudniona w szkole czy placówce. (...)” „(...) Przepisy art. 1 KN dotyczą tylko nauczycieli „zatrudnionych”, tj. pozostających w stosunku pracy. Karta nie obejmuje zatem nauczycieli wykonujących pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej (...)”¹²

W związku z powyższym należy uznać, że do zespołu nadzorującego może być powołany wyłącznie nauczyciel zatrudniony w szkole przeprowadzającej egzamin – a więc wychowawca i inny pracownik pedagogiczny szkoły, placówki i placówki doskonalenia nauczycieli.

Osoba o kwalifikacjach nauczycielskich i posiadająca przygotowanie pedagogiczne **niezatrudniona w szkole, placówce i placówce doskonalenia nauczycieli nie jest nauczycielem, a więc nie może być powołania do zespołu nadzorującego.**

3. Należy jednocześnie zauważyć, że dyrektor szkoły nie może zatrudnić nauczyciela wyłącznie do pracy w zespole nadzorującym, ponieważ jest to niezgodne z art. 10 KN i art. 42 KN. Praca nauczyciela w zespole nadzorującym nie jest bowiem wyodrębniana w arkuszu organizacyjnym szkoły jako odrębne stanowisko pracy, a jedynie jest rozliczana w ramach czasu pracy nauczyciela już zatrudnionego - w ramach dyspozycji art. 42 ust. 2b KN.

Nie można także wykonywać pracy nauczycielskiej, w tym pracy w zespole nadzorującym, na zasadzie pracy tymczasowej, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1265 z późn.zm.) - w ramach umowy między agencją pracy tymczasowej, pracownikiem tymczasowym a pracodawcą użytkownikiem wskazanej w treści art. 9 ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. *o zatrudnianiu pracowników tymczasowych* (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 594 z późn.zm.).

Pracownik tymczasowy nawiązuje umowę z agencją pracy tymczasowej, a więc niezależnie od posiadanych kwalifikacji, nie jest on nauczycielem w rozumieniu art. 3 pkt 1 KN. A skoro tak - nie może być członkiem zespołów nadzorujących.

Z tego względu zgodnie z obowiązującym prawem nie można wykonywać pracy nauczycielskiej, w tym pracy w zespole nadzorującym, w ramach umowy nawiązanej z agencją pracy tymczasowej, na rzecz szkoły jako pracodawcy użytkownika. Taka praca nie jest bowiem pracą nauczycielską, gdyż nie podlega ustawie Karta Nauczyciela.

Z tego względu Główny Inspektor Pracy powinien **negatywnie zaopiniować** projekt rozporządzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej *zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty*¹³ oraz projekt rozporządzenia Ministerstwo Edukacji Narodowej *zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego*¹⁴, ponieważ wprowadzają one możliwość powoływania do komisji egzaminacyjnych/nadzorujących osób niebędących nauczycielami w rozumieniu art. 3 pkt 1 KN.

Z poważaniem -

WICEPREZES
Zarządu Głównego ZNP
Krzysztof Baszczyński

¹² A. Barański, J. Rozwadowska - Skrzeczyńska, M. Szymańska, Karta Nauczyciela. Komentarz. Wyd. X, WKP 2018

¹³ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12321299/katalog/12573475#12573475>

¹⁴ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12321298/katalog/12573432#12573432>